

OBLAKY

Prečo sú oblaky také krásne?
Biela farba.
Baránky ako vankúše, na ktorých spíme.
Prečo lietadlo letí oblakmi tak rýchlo?
Strach.
Bojí sa.
Zlostí sa.
Nemá oblaky rád?
Kto to vie?
Prečo sú domy také vysoké?
Chcú dosiahnuť na nedosiahnuteľné?!
Kto to vie?
Prečo sú hodiny na vysokých domoch?
Aby oznamovali oblakom, kedy majú vstávať,
alebo kedy by mali ísť spať.
Kto to vie?
Len ten, kto ten svet stvoril.

MARCUS OLIVER POLOMČÁK
ČESTNÉ UZNANIE

TÚŽBA LIETAŤ

Kde bolo tam bolo, bol raz jeden les. V tom lese žilo veľa zvierat, medzi nimi aj veľká zajačia rodinka. Žili v nej otec zajac, mamka zajačica a malé detičky zajačiky. Otec zajac sa bál o svoju rodinu, tak každý deň hľadal pre ňu nové miesta, kde by sa jeho rodina najedla a v prípade potreby aj skryla pred nepriateľmi. V celom lese nebolo miesto, po ktorom by nebol prešiel člen zajačej rodiny. Otec zajac rozmýšľal, ako by si svoju prácu uľahčil. Bol sa poradiť so všetkými múdrymi členmi lesa ale na nič neprišiel.

Jedného dňa ako tak ležal s plným bruškom na čistinke, všimol si nad hlavou niečo čierne, ako nečujne plachtí po oblohe. Keď sa prizrel lepšie, videl, že je to slávik. Vtedy dostal dobrý nápad. Utekal sa s ním zveriť mamke zajačici. „Mamka zajačica," kričal od diery brlohu zadychčaný od behu, „dostal som úžasný nápad, ktorý by mi uľahčil prácu." „Tak mi ho povedz," nedočkavo odpovedá mamka zajačica. „Dnes na lúke som videl na oblohe slávika, ako lietal a hľadal si potravu. „Čo keby som sa aj ja naučil lietať, potom by sme sa nemuseli každý deň sťahovať na iné miesto." „Dobrý nápad," povie mamka zajačica. „Jednoducho by som vyletel na oblohu a pozrel sa, či na nás alebo na deti nečíha nebezpečenstvo," rozmýšľa otec zajac. Keď nastal druhý deň, otec zajac chodil od rána ponorený v myšlienkach. Mamke zajačici to nedalo a opýtala sa: „Otec zajac, čo ti je? Pozri, od rána chodíš zadumaný." „Ale, to nič, len rozmýšľam, ako by som sa naučil lietať." „Už si sa opýtal slávika?" začudovane sa pýta mama zajačica. „Ešte nie, a ďakujem, že si mi to pripomenula, dnes sa ho opýtam," odpovie otec zajac a vybehne von. Otec zajac sa pobral na čistinku. Keď uvidel slávika, hneď naňho zavolať: „Slávik, máš chvíľočku, potrebujem sa niečo opýtať," kričí otec zajac. „Pre teba si nájdem čas vždy," odpovie slávik a pristane na konári nad zajacom. „Len by som chcel vedieť, či je ťažké lietať," pýta sa otec. „No podľa mňa nie, naučil som sa to rýchlo a ani to pre mňa nebolo ťažké, mamka nás to naučila hneď po narodení," hovorí vtáčik. „Aha, takže by som sa mohol naučiť aj ja," povie radostne otec zajac. „A ešte mi povedz, odkiaľ sa najlepšie učí lietať." „No, zo stromu predsa," povie slávik. „Tak ďakujem," povie otec zajac v behu. „V lese je stromov dosť," rozmýšľa otec zajac. „A keď začať, tak hneď." Príbehol k najbližšiemu stromu a skúša naň vyliezť. Všetci vieme, že odkedy je zajac zajacom, nikdy na strom nevyliezol. Nuž ani otec zajac nevyliezol na strom a nenaučil sa lietať. Smutný prišiel do brlohu. „Čo sa stalo," pýta sa mamka zajačica. „Nuž lietať som sa nenaučil," mrmle otec zajac. „A na čo by ti bolo lietanie, veď behanie ti aj tak ide najlepšie." Otec zajac sa potešil slovám mamky zajačice. Už viac o lietaní nerozmýšľal a ani za ním nesmútil.

Keď raz pôjdete do lesa a uvidíte v ňom bežať zajaca, spomeňte si na to, ako sa raz otec zajac učil lietať.

VERONIKA PAČILOVÁ
ČESTNÉ UZNANIE

O KRÁĽOVSTVE, V KTOROM SA NEUSTÁLE UČILO

Verte, či neverte v jednom malom zámočku žil jeden kráľ s kráľovnou. Mali troch synov, neobyčajných, neustále sa len učili. Trochu čudný kráľ to bol. Namiesto toho, žeby chodieval na poľovačky, sedel na tróne, vyberal dane... Mal iné záujmy. Chodieval do práce, pílił drevo, robil kuriča, rýľoval záhradu. A kráľovná? Tá, ktorá mala skúšať najnovšie šaty, účesy, prechádzať sa po záhrade... Pobehuje okolo sporáka, umýva špinavé riady, vyťiera podlahy, perie bielizeň. A ich synovia? Sedia na tróne a nepretržite sa učia.

Jedného dňa poprosí kráľ najstaršieho syna, aby mu išiel pomôcť rúbať drevo. Ten odvrkne „zajtra máme písomku!" Prostredný syn má ísť vyniesť smeti. „Nemám kedy, musím sa učiť!" A najmladší má utrieť riad. „Nemôžem, teraz čítam!" Kráľ s kráľovnou pochopili svojich synov a s veľkou trpezlivosťou porobili všetky práce, ktoré boli potrebné. Jedným okom skontrolovali svojich nadaných synov a videli, že popri učení stíhajú aj iné záujmy. Pozeranie televízie, hranie na počítači, vzájomné bojovanie a ničnerobenie. Tak to išlo každý deň, až prišli prázdniny.

Otec kráľ povedal kráľovnej. „Žena moja, trochu by sme si mali oddýchnuť. Oblečieme si nové šaty a vyberieme sa trochu zabaviť." Najprv však idem oznámiť našim synom, aby sa vyzbrojili do boja. Ako v každej rozprávke, synovia si zobrali šable a vybehli na bojisko. Chodia, hľadajú, vojaci neprichádzajú. Vrátili sa k trónu a čakajú.

O chvíľu sa zotmelo. Najstarší syn by už niečo zjedol, pridá sa k nemu druhý, tretí, všetci pociťujú veľký hlad. Na stole nie je prestreté a vojsko neprichádza. Najstarší si zoberie krajec chleba, potrie džemom a pustí sa doň. Tým dvom to nevonía, no nič im neostáva, pridajú sa k nemu. Po chvíľke im bola zima. Spomenuli si, že pri toľkom učení im nikdy nebola zima, neboli hladní. Najstarší povedal. „Ja som kedysi kúril a pôjdem to vyskúšať." Tak aj urobil. Tí dvaja si spomenuli, ako kedysi dávno pomáhali piecť koláč. Pohládali recept a pustili sa do roboty. Koláč sa vydaril, pomaškrtili si a dokonca si urobili aj teplé kakao. Poobzerali sa okolo a videli veľký neporiadok. Po dlhom váhaní poumývali riady a poukladali všetko na pôvodné miesto. Onedlho sa vrátili kráľ s kráľovnou. Múdri synovia ich ponúkli koláčom a pripravili im čaj. Rodičia neverili vlastným očiam. Otec povedal: „Táto vojna sa skončila úspešne."

Odvtedy v kráľovstve nebolo toľko učenia. Učenie brali vážne a k denným povinnostiam pristupovali zodpovedne.

BENJAMÍN PÁTEREK ČESTNÉ UZNANIE

LIETAJÚCI DEŇ

V tieni skrývaš svoje myšlienky
ticho klope na dvere
jemne vchádza cez kľúčovú dierku
sadne si vedľa teba
po chvíli pohladí myšlienky
A ty zrazu hľadáš tieň...

MARTIN MACKOVČIN ČESTNÉ UZNANIE

VZRUŠUJÚCE OBJAVY

„Heuréka!" zvolá a vybehol nahý z kúpeľne. To však nestačilo. Behal nahý po meste a vykrikoval to magické slovo. Človek by sa nenazdal, čo dokáže preplnená vaňa vody a nepozorná slúžka. Určite už viete, že reč je o objave Archimedovho zákona. A to bol objav! Archimedes na základe vytečenia vody z vane zistil, že zlatník panovníka klamal o množstve zlata v korune. Archimedov zákon sa stal súčasťou vyučovania v škole.

Teraz sa objavujú iné veci. A tiež je to dobrodružstvo. Liek proti rôznym zákerným chorobám, proti AIDS... Vedci chcú zabrániť tomu, aby ľudia na Zemi hladovali. Podarilo sa im vytvoriť mäso bez zvierat'a, teda vyrobili bielkovinu, ktorá sa dá jesť a chutí ako mäso. Dobrodružstvo objavovania sa ešte ani zďaleka nekončí. Ľudia objavili severný a južný pól, Ameriku, krvné skupiny, gény, dedičnosť, zákonitosti prírody, záhady praplazov v minulosti, tajomstvo kvapky krvi, planéty Slnecnej sústavy, ale i jadrové zbrane a možno raz objavia život na inej planéte alebo sa im podarí objaviť dopravný prostriedok, ktorý bude rýchlejší ako svetlo.

Každý, aj ten najmenší objav, má svoje opodstatnenie. Človek vo svojom živote v podstate existuje na základe objavov a s tým spojených dobrodružstiev. Má rád napätie, čosi neznáme, riziko, adrenalín... Veľa vecí robí len preto, aby videl, čo sa stane, ak... Skúma hranice svojich možností. V podstate nás objavy posúvajú dopredu, nedovolia nám stagnovať. Objavy a dobrodružstvá, ktoré prežívame, nás robia ľuďmi.

Ved' čo je to vlastne objav? Vždy, keď niekto niečo objaví, je to dobrodružné?

V rodine máme malého synovca Matúška. Jeho život je plný dobrodružstiev. Keď sa zobudí po popoludňajšom spánku, najprv otvorí jedno oko, potom druhé a keď vidí niekoho okolo seba, doširoka sa usmeje. Pokiaľ je sám, trochu si pomrme a čaká, či si niekto všimne, že sa už zobudil. Ak sa tak nestane, spustí rev akoby ho z kože drali. Odkiaľ to viem? Pozorovala som ho a je to tak. Rada ho sledujem, keď sa kúpe. Vtedy je vo svojom živle. Niet ničoho, čo by nechcel zjesť. Naposledy sa zahryzol do mydla. Teda, oblizol ho. Teta ho nechala. Pozorovala som, čo sa deje. Najprv zmraštil obočie, potom vyplazil jazyk. Asi mu nechutilo. Viac to už nespravil. Urobil objav. Mydlo nie je chutné. A čo na tom bolo dobrodružné?

Predsa to, že to zažil na vlastnej koži. (Presnejšie povedané na vlastnom jazyku.)

Život je jedno veľké dobrodružstvo, v ktorom nasleduje objav za objavom. Ja som napríklad urobila objav, že klamať sa neoplatí. A čo na tom bolo dobrodružné? Predsa trest, ktorý nasledoval. Viete si predstaviť umývať celý týždeň riad len preto, že som nepovedala úplnú pravdu? Stálo to však zato. Zistila som, že misku od cesta musím umývať v studenej vode, lebo sa mi bude zvyšok cesta ťahať po riade.

Potom som zistila, že nepríjemné práce sa majú robiť ako prvé.

Keď sa nad tým zamyslím, všetky veľké veci sú už objavené. Často ani nevieme, kto ich vlastne objavil. Niekde som čítala, že kávu objavili kozy. No nie je to úžasné? Také zviera ako koza objavilo kávovník. Vraj si pastier kôz všimol, že na obed odišli kozy k akémusi kríku, obhrýzali listy a potom boli čerstvé. To isté urobil aj on a zabralo to. Neskôr začali ľudia zbierať kávové bôby, sušiť ich, pražiť a káva bola na svete. To bolo dobrodružstvo.

Mohla by som pokračovať donekonečna, lebo všetko ešte nebolo objavené a ani nikdy nebude. Mala by som len jedno želanie. Aby vznikali objavy, ktoré budú pre ľudí prospešné a nebudú im škodiť. Aby ľudí posúvali ďalej k spolupráci a pochopeniu a nie k večnému boju a ubližovaniu, aby objav a dobrodružstvo kráčali ruka v ruke s človekom a boli mu prospešné.

VERONIKA TUCHYŇOVÁ ČESTNÉ UZNANIE

KEBY SOM TAK MOHLA LIETAŤ

Raz, keď som spala, začal sa mi snívať sen. Ten sen bol o vtáčikovi menom Čvirík. Lietal po oblohe, pod oblakmi bielymi ako sneh. Bol to úžasný pohľad. Ani sni nechcem predstaviť, že to bol iba sen. A ten vtáčik lietal a lietal.

Musí sa cítiť dobre, myslela som si. Aj ja som rozťahla ruky, aby som mohla odletieť. Nič sa nestalo. Až keď som rukami začala hýbať odhora dole, nadvihol ma vietor. Letela som pomaly hore k oblakom. Stále som kývala celými rukami ako orol, ktorý sa vznáša nad zemou. Srdce mi bilo silno ako bubon, ale ja som otvárala oči, nech vidím svoj domov. Podarilo sa mi pristáť.

A keď celá rodina sadla k stolu, porozprávala som im svoj zážitok o lietaní. Sen sa mi prisnil, keď som bola ešte malá. Odvtedy sa mi sníva už úplne niečo iné. Škoda.

MRAVČEK A KVAPKA

Z vysokého stromu letí lístok pomaly, pomaličky a potichučky si obzerá ako vyzerá príroda. Potôčik krásne štebotá a stromy majú krásne červené, zelené, hnedé a žlté listy. Jeden za druhým padajú dole. Konáre už nemajú skoro ani jeden lístok. Za mrakmi sa spustil dážď. Jedna kvapka spadla na lístok, druhá na trávičku. Kvapka sa spustila na zem k mravčekovi. On sa pýta: Odkiaľ si? Kvapka mu odpovedala: Ja som z neba. Volám sa Barborka. Bola som skrytá za oblakmi, a ty? Ja žijem tu, v zemi aj s celou mojou rodinou. Ak chceš zoznámiť sa. Ale Barborka smutne povedala: Nestihnem sa s nimi zoznámiť. Ale môžeš ich rýchlo zavolať, lebo o malú chvíľku puknem a oni sa môžu zo mňa napiť. Usmiala sa a praskla.

FAUSTÍNA FEDÁKOVÁ ČESTNÉ UZNANIE

VIETOR

si taký silný
že ma vynesieš
do oblakov
tvoje odhodlanie
presahuje
výšku mrakodrapov
podľa teba
vzlietnúť
znamená snívať
tak krásne sny

XXX

som zvedavá
koľkokrát ešte povieš
že som dieťa
myšlienkami sa ponorím
do hĺbok mora
ako plachá rybka
a keď sa vynorím
poviem ti
že som dospelá

morská panna

RENÁTA STRIČOVÁ
ČESTNÉ UZNANIE

DÚFANIE

Kde bolo tam bolo, za siedmimi horami, siedmimi dolinami a siedmimi riekami žil raz jeden malý dráčík. Volali ho Jalko. Dráčík bol ešte malý, no veľmi sa mu páčilo ako jeho otec Olko lieta. A tiež sa mu páčilo, keď jeho mamička Janka varila. Tento dráčík miloval hlavne pizzu a cestoviny, no zjedol všetko, čo nezjedlo jeho. Strašne sa chcel naučiť lietať. Jedného dňa sa spýtal:

„Ocko, prečo ty vieš lietať a ja ešte nie?“

„Ty si ešte malý, ja v tvojom veku som poriadne ešte ani nevedel chodiť. Ty máš ešte len dvadsaťpäť mesiacov, a draci začínajú lietať, keď majú tridsať mesiacov. Takže sa nemáš čoho báť,“ odpovedal otec.

„Ale vieš, mne sa to strašne páči. A neviem či toľko vydržím čakať“ sťažoval sa Jalko. „Neboj sa.“ Čas plynul veľmi rýchlo a Jalko sa zabával, skúmal rôzne kamene a učil sa. Ani si nevšimol, že už má tridsaťjeden mesiacov. Odrazu si spomenul, snažil sa lietať, no nedarilo sa mu to. „Ocko, mamka! Už mám tridsaťjeden mesiacov a ešte sa mi vôbec nedarí lietať. Povedzte, čo sa to so mnou deje?“

„Nóó, vieš, lietať si mal začať už v tridsiatich mesiacoch, no my nevieme, čo sa to s tebou deje.“ „Ach, je mi ľúto, no ja sa teda idem prejsť. Do večere budem doma, možno niečo vymyslím.“ Jalko odišiel veľmi smutný, najskôr si prezeral kamene, rozmýšľal nad učením a potom si sadol na obrovský guľatý balvan.

Rozhodol sa, že sa už domov nevráti. „Toto nie je fér.“ Pôjdem medzi ľudí s nádejou, že ma prijmu dobre, že mi pomôžu. Jalko už zišiel z vrchu hory, prešiel aj dva lesy. Bol čas večere. Vedel, že rodičia ho začnú hľadať a tiež vedel, že na túto stranu nezaletia. Nemajú ľudí v láske. O chvíľu prišiel do prvej dediny. Z dediny ho však vyhnali a ubili palicou. Bol ešte smutnejší a putoval ďalej. Keď prišiel do druhej dediny, zaklopal na prvý domček. Stará pani otvorila dvere.

„Dobrý večer!“ povedal Jalko.

„Dobrý večer mladý dráčík.“ Čo tu robíš?

„Vybral som sa do sveta a chcel som sa vás spýtať, či by som...“ prihovoril sa.

„Či by si u mňa mohol zostať? Pravdaže, ak ti nebude prekážať, že tu býva aj malá dračica Aňka.“

„Pravdaže nie!“ povedal Jalko.

„Ahoj, som Aňka. A ty?“

„Ja som Jalko. Utiekol som z domu. Vieš, už som mal vedieť lietať, no nejde mi to a rodičia mi nevedia pomôcť. Je mi to veľmi ľúto.“

„Ty si presne ako ja.“ Ani ja ešte neviem lietať.

Postupne Jalko a Aňka prichádzali na to, že majú veľa spoločného. Radi skúmajú kamene, poznávajú prírodu, maľujú a učia sa lietať. Stali sa z nich veľmi dobrí kamaráti. Nikdy v kútiku duše neprestali dúfať, že sa raz lietať naučia.

Jedného dňa, ani nevedeli ako zrazu obaja vzlietli. Boli nadšení a rozhodli sa, že sa vrátia domov. Poďakovali sa starej tete, ktorá sa o nich starala a sľúbili jej, že ju každý týždeň prídu navštíviť. Cestou domov zistili, že bývajú blízko seba. Rodičia boli nadšení a šťastní, že sa im vrátili domov. Ďalej mali nádherné detstvo a žili šťastne až do smrti.

KAMILA MELICHERÍKOVÁ ČESTNÉ UZNANIE

ČAS

Tik-tak, bim - bam - bom
Čas za nami uteká
Naháňa nás
po uliciach
v škole
v práci
Malá skrinka
S dvoma paličkami

TÚŽBA LIETAŤ

Túžby sú v každom z nás. Ako malá som chcela lietať. Moje podomácky urobené krídla sú ešte stále zasunuté za skriňou. Biele s klobúkovou gumkou, aby mi držali na pleciach. Ach, aká som bola malá...! No dnes svoje malé biele krídla obchádzam.
U vtákov je to bežné, možno si svoj let užívajú, alebo naopak túžia zažiť náš svet. Letecký sen sa dá splniť, no ľudia si musia sadnúť do sedadiel a zapnúť si pás.
Zas túžim lietať. Ale trochu inak. Zobrať si krídla, postaviť sa na veľkú horu a skočiť! Cítiť vietor, ako sa opiera o krídla. Je čarovné zažiť to. Zažiť, precítiť, užiť...

ZÁZRAČNÝ LET

Zázračný let je plný farieb.
Ako galéria malieb.
Kúzlo oblohy nás očarí,
až nám v očiach zažiarí
modrá nádhera.

KLAUDIA MICHNOVÁ ČESTNÉ UZNANIE

Vydalo: Ľubovnianske osvetové stredisko v Starej Ľubovni

Zodpovedný: Ing. Peter Sokol, riaditeľ ĽOS

Grafická úprava: Anna Dragannová

Počítačová sadzba: Mária Leškovská

Reprodukcie: Jozef Česla

Redakčná rada: PaedDr. Eva Kollárová,

PhDr. Peter Karpinský, PhD.,

Irina Nováková

Texty neprešli jazykovou úpravou

Rok vydania: 2012

Náklad: 100 ks

